

Dokument nr. 15:11.

(1996-97)

Spørsmål til skriftlig besvarelse med svar.

Spørsmål nr. 104 - 112.

21. mars - 17. april 1997.

Innhold

Spørsmål	Side
104. Fra stortingsrepresentant Eva Lian, vedr. Norsk avfallshåndtering (NOAH) og brudd på forurensningsloven, besvart av miljøvernministeren	3
105. Fra stortingsrepresentant Paul Chaffey, vedr. Norsk Hydros plastproduksjon i India og bruk av miljøgiften kadmium, besvart av handelsministeren	4
106. Fra stortingsrepresentant Oscar D. Hillgaard, vedr. sikring av lufttrafikk over det sentrale Afrika, besvart av samferdselsministeren	5
107. Fra stortingsrepresentant Oscar D. Hillgaard, vedr. overtidsbruk i Luftfartsverket, besvart av samferdselsministeren	6
108. Fra stortingsrepresentant Erik Solheim, vedr. katolske nonner i kirkeasyl i Belgia, besvart av utenriksministeren	7
109. Fra stortingsrepresentant Erik Solheim, vedr. den israelske nybyggingen, besvart av utenriksministeren	7
110. Fra stortingsrepresentant Per-Kristian Foss, vedr. eiendommer på Fornebu, besvart av planleggings- og samordningsministeren	8
111. Fra stortingsrepresentant Erling Folkvord, vedr. feilaktig og uverdigg behandling fra offentlige myndigheters side mot enkeltpersoner, besvart av justisministeren	9
112. Fra stortingsrepresentant Magnar Sortåsløkken, vedr. forsikring av operasjoner ved private klinikker i Norge og utlandet, besvart av helseministeren	10

Dokument nr. 15:11.

(1996-97)

Spørsmål til skriftlig besvarelse med svar.

Spørsmål nr. 104.

Innlevert 21. mars 1997 fra stortingsrepresentant Eva Lian.

Besvart 8. april 1997 av miljøvernminister Thorbjørn Berntsen.

Spørsmål:

«Gjennom media er jeg gjort kjent med at Norsk Avfallshåndtering (NOAH) A/S er anmeldt for brudd på forurensningsloven etter utslipp til sjøen. Utslipet innholdt for stor konsentrasjon av tungmetaller. 2 ganger tidligere har NOAH blitt anmeldt for brudd på samme lov og ilagt bøter for ulovlig virksomhet. Hva kan og vil statsråden gjøre, slik at forurensningsloven overholdes?»

Svar:

Jeg viser til spørsmål nr 104 fra Stortingsrepresentant Eva Lian vedrørende brudd på konsesjonsvilkårene ved Norsk Avfallshandterings AS (NOAH) anlegg på Langøya.

NOAH driver et deponi for uorganisk spesialavfall på Langøya. NOAH kjøpte deponiet av NORCEM i 1993. I NOAHs første år som eier ble det konstatert to alvorlige brudd på utslippstillatelsen, gassulykken i april 1993 og ulovlig høyt innhold av vanadium i dreinsvann som ble pumpet i sjøen. Begge bruddene ble politianmeldt og resulterte i at NOAH ble ilagt bøter. Etter denne tid har det skjedd mye, myndighetene har skjerpet kravene og NOAH har rustet opp deponiet slik at det nå står som et nasjonalt behandlingstilbud for uorganisk spesialavfall.

Gjeldende tillatelse til anlegget ble gitt av Statens forurensningstilsyn (SFT) 13.10.95. I tillatelsen er det bl.a satt grenser for hvilke utslipp til sjø som er tillatt. Enkelte av disse grensene ble overskredet i en kort periode på slutten av året i fjor ved at avløps-

vannet inneholdt for høye konsentrasjoner av enkelte tungmetaller. NOAH orienterte SFT om utslippene i brev av 27.1.97. SFT ser alvorlig på at vilkårene i tillatelsen er brutt og påla i brev av 31.1.97 NOAH å redegjøre for årsakene til overutslippet, samt å sette iverk og redegjøre for nødvendige korrigerende tiltak for å unngå fremtidige overutslipp. NOAHs redegjørelse er til behandling i SFT som vil sørge for nødvendig oppfølging og herunder vurdere behovet for å skjerpe kravene i tillatelsen. Etter SFTs vurdering har utslippene ikke hatt konsekvenser for livet i fjorden ved Langøya, bl.a fordi overutslippene utgjør meget små mengder og avløpsvannet raskt fortynnes i resipienten. Bellona anmeldte rett før påske overutslippet av tungmetaller til politiet.

For å sikre at krav i utslippstillatelser i medhold av forurensningsloven overholdes kontrollerer SFT bedriftene i henhold til fastlagte prosedyrer ved inspeksjoner og systemrevisjoner. Bedriftene er også pålagt egenrapportering til SFT. Ved alvorlige brudd på en utslippstillatelse kan SFT ilegge forurensningsgebyr og evt trekke utslippstillatelsen helt eller delvis tilbake. SFT kan også anmelde eventuelle overtredelser til politiet der man finner det påkrevet. Etter SFTs vurdering er slike skritt ikke påkrevet i dette tilfelle.

I tillegg til den forvaltningsmessige oppfølgingen av NOAH har jeg som eier kontaktet de statlige styrerepresentantene i selskapet for å sikre at de nødvendige rutiner blir innskjerpet for å unngå fremtidige brudd på konsesjonen. Jeg vil understreke at jeg anser det som svært viktig at NOAH overholder de krav myndighetene stiller.

Spørsmål nr. 105.

Innlevert 3. april 1997 fra stortingsrepresentant Paul Chaffey.

Besvart 14. april 1997 av nærings- og handelsminister Grete Knudsen.

Spørsmål:

«Norske Hydro har 38% eierandel i joint ventureselskapet Hydro S&S som produserer plast i India. I denne plastproduksjonen benyttes miljøgiften kadmi-um. Kadmium er forbudt som fargestoff i polypropen-plast i Norge, men brukes til nettopp slik produksjon av Hydro i India. Plastproduksjonen til Hydro i India er et skremmende eksempel på at norske bedrifter engasjerer seg i miljøskadelig produksjon i utlandet. Hva vil Handelsministeren gjøre for at Hydro stanser plastproduksjon ved bruk av kadmium i India?»

Svar:

I min redegjørelse for Stortinget den 10. oktober 1996 om handel og menneskerettigheter viste jeg til at globaliseringen av økonomien og næringslivet er et faktum. Norske bedrifter etableres utenfor våre grenser og opererer i markeder med ulik økonomisk utvikling og uvante styresett sammenlignet med våre forhold. Det er et faktum at regelsettene, for eksempel på miljøområdet, ikke er ensartede. Jeg påpekte videre at etisk engasjement ikke stopper ved nasjonalstatens grenser. Vi kan ikke ha en moral for hjemmebruk og en for utebruk. Norsk Hydro har ved brev av 8. april 1997 gitt en orientering om Hydro S&S og bruken av kadmiumholdige fargestoffer. I brevet gir blant annet selskapet uttrykk for at bruken av kadmiumholdige fargestoffer skal fases ut og at det for tiden arbeides med å etablere en utfasingsplan. Hydro opplyser videre at selskapet vil gjennomføre en helse, miljø- og sikkerhetsgjennomgang av alle

selskap i India som Hydro S&S er engasjert i. Gjennomgangen er planlagt gjennomført i slutten av mai 1997. Det opplyses videre om at Hydro er i ferd med å øke sin eierandel i Hydro S&S, og vil dersom dette går i orden, bli majoritets-eier. I tråd med selskapets praksis vil dette i følge Hydro innebære en mye tettere oppfølging av helse, miljø- og sikkerhetsforholdene enn det som er praksis for minoritetsinteresser. Hva generelt angår statens opptreden som majoritetsaksjonær i et børsnotert selskap som Norsk Hydro ASA, viser Nærings- og handelsdepartementet til redegjørelsen i St.prp. nr. 33 for 1993-94, som gjaldt den siste kapitalutvidelsen i Norsk Hydro ASA. Blant annet vil forvaltningen av selskapet, herunder ledelsen av den forretningsmessige virksomheten, høre under styret og administrerende direktør. Bedriftsforsamlingen skal føre tilsyn med styrets og administrerende direktørs forvaltning av selskapet. Statens eierinteresser utøves i hovedsak gjennom deltakelse på generalforsamlingen. Departementet vil generelt sett ikke være informert om selskapets eller datterselskapenes løpende prosjekter. På denne bakgrunn vil det ikke være aktuelt for departementet å kontakte Norsk Hydro ASA med sikte på å få bruken av kadmium stoppet. Jeg registrerer imidlertid med tilfredshet at Hydro tar saken alvorlig, og at bruken av kadmium ventelig vil bli utfaset. Departementet har tatt initiativ til konkret å videreutvikle de samarbeidsrutiner vi har med bedrifter som engasjerer seg ute. Jeg vil spesielt nevne at vi har etablert «møteplassen» i Nærings- og handelsdepartementet, der problemer, utfordringer og samarbeidsprosjekter kan drøftes med norske selskaper, inkludert Norsk Hydro ASA.

Spørsmål nr. 106.

Innlevert 8. april 1997 fra stortingsrepresentant Oscar D. Hillgaard.

Besvart 15. april 1997 av samferdselsminister Sissel Rønbeck.

Spørsmål:

«Kan samferdselsdepartementet i samarbeid med norsk industri og evt. Eurocontrol utvikle et prøveprosjekt for å sikre lufttrafikken over det sentrale Afrika?»

Begrunnelse:

FNs luftfartsorganisasjon ICAO, flygerorganisasjonen IFALPA og flygeleder-organisasjonen IFATCA har uttrykt dyp bekymring over farlige mangler ved flygekontrolltjenesten/lufttrafikk-tjenesten i lufrummet over størsteparten av Afrika sør av Sahara og nord for Zambezi. Den mest alvorlige hendelse hittil skjedde 6.11.96 hvor et passasjerfly med 143 ombord havarete etter et desperat forsøk på å unngå en frontkollisjon i stor høyde. Der har vært en rekke nærkollisjoner.

Selv om norske flyselskap ikke f.t. har regulære ruter i området, så er norske borgere i høyeste grad brukere av flyselskap som trafikkerer denne del av Afrika.

Før den eksplosive vekst i sivil luftfart og før nasjonal kontroll over de respektive, berørte land ble knesatt, bidro flygekontrollsentraler utenfor området (feks. Malta) til å forsyne luftfarten med viktig trafikkinformasjon basert på tildels uformelle ordninger. Med dagens satelitt-teknikk kan en kontrollsentral som sikrer relevant informasjon til berørte flyginger ligge hvor som helst i verden, og allikevel sikre overvåking og informasjon til sivil flytrafikk, uten at nasjonale myndigheter av den grunn mister inntekter eller formell kontroll over eget lufrum. Bruk av satelittsamband og deling av informasjoner kan sikre alle parter interesser.

Norsk redningstjeneste ha tidligere vist at den er istand til å styre en redningsoperasjon utenfor Somalia. Norske elektronikkbedrifter har kunnet peke på at skipstrafikk-overvåking kan skje over lange avstander ved å ta i bruk moderne metoder. De forsøk som foregår i Norge knyttet til satelittbasert flygekontrolltjeneste viser at kompetansen finnes for å skape et system som kan sikre liv og eiendom ved flyginger over Afrika. Norske bistandsprosjekter kunne med fordel innbefatte utviklingen av et slikt system, gjerne gjennom et prøveprosjekt i samarbeid med Eurocontrol.

Man kan vanskelig se at fattige afrikanske land skal prioritere flysikringstiltak når behovene er så store. Selv om brukerne betaler for sikre tjenester, går i praksis pengene til andre oppgaver. Imens opp-

rettholdes et farlig transportsystem. Dette bør det være mulig å gjøre noe ved.

Svar:

Samferdselsdepartementet er vel kjent med de akutte kontrollproblemene i det sentrale Afrika. Arbeid med å bedre situasjonen antas imidlertid å være en internasjonal oppgave som eventuelt bør igangsettes av ICAO (FN's luftfartsorganisasjon) eller en annen internasjonal organisasjon, fordi dette er et regionalt problem som omfatter mange afrikanske land.

Samferdselsdepartementet vil anta at den mest hensiktsmessige løsning vil være satelitt-basert. ICAO har kommet langt i sitt arbeid med å utvikle nye standardiserte krav til et slikt navigasjons-, overvåknings- og kontrollsystem, kalt FANS (Future Air Navigation System).

Bruk av satelitt-baserte systemer er et globalt spørsmål. Det nytter lite for flysikkerheten i en region at et enkeltstående land installerer slik systemer på individuell basis. Systemene vil ikke ha nevneverdig verdi i forbindelse med flygekontrollen hvis man ikke er garantert at alle luftfartøyer som opererer i området er utstyrt med standardisert og internasjonalt sertifisert satelittutstyr.

Tekniske kravspesifikasjoner, regelverk for hvordan disse systemene skal tas i bruk operativt, institusjonelle problemstillinger og sertifiseringskrav er under utarbeidelse, og det er flere produsenter både i Norge og utenlands som er engasjert innenfor området. Luftfartsverket har f. eks. sammen med norske oljeselskaper, helikopteroperatører og norsk industri utviklet et satelitt-basert overvåkingssystem som planlegges tatt i bruk for overvåking av helikoptertrafikken offshore. De er videre i gang med å teste ut satelitt-baserte navigasjonssystemer med tanke på bruk som innflygingssystem for regionale flyplasser. Dette vil gi nødvendig ekspertise for fremtidig installasjon av slike systemer på bakken.

Norske luftfartsmyndigheter har en åpen dialog med ICAO med sikte på å stille nødvendig ekspertise til rådighet. Luftfartsverkets datterselskap Nordic Aviation Resources AS (NAR) inngikk 4. februar 1997 en avtale med ICAO om slik bistand. Man har således allerede gitt uttrykk for at norsk luftfartsekspertise er tilgjengelig.

Samferdselsdepartementet tilrår gjerne at norsk luftfartsekspertise stilles til rådighet dersom ICAO i samarbeid med berørte afrikanske land setter igang prosjekt for å løse de akutte kontrollproblemene.

Spørsmål nr. 107.

Innlevert 8. april 1997 fra stortingsrepresentant Oscar D. Hillgaard.

Besvart 16. april 1997 av samferdselsminister Sissel Rønbeck.

Spørsmål:

«Hva vil Samferdselsdepartementet gjøre for å sikre at Luftfartsverket i 1997 overholder de begrensninger på overtidsbruk som er fastsatt i norsk lov og som etaten ikke har brydd seg om å overholde i 1996?»

Begrunnelse:

Av omtale i Klassekampen mv. fremgår det at Luftfartsverket pålegger enkelte arbeidstagere i lufttrafikk-tjenesten opptil 729 overtidstimer. Dette overgår langt lovverkets rammer. Selv lovens unntaksbestemmelser som innebærer spesielt samtykke fra til-litsvalgt er overskredet med ulovlige marginer.

Av avisomtale fremgår det at de verste ulovligheter undskyldes med at det dreier seg om uunnværlig ekspertise. Tatt i betraktning den positive media-omtale som den nye gigantinvesteringen i ny tekno-logi i form av Røyken-anlegget har fått, virker det nær utrolig dersom en enkelt enhet allikevel er så teknisk spesiell og komplisert at en er avhengig av ulovlige overtidsrammer nær 800 timer for å få tje-nesten til å fungere. Dersom offentlig sektor skal ha noen som helst troverdighet i forhold til praktisering av lovverket må overtidsbruken holdes innenfor lov-lige rammer. Dette må sikres gjennom et bevisst ar-beid gjennom hele året, slik at overtidsbelastningene fordeles. Tjenesteproduksjonen må reflektere de fak-tiske, lovlige ressurser man har, og tiltakene må styr-ke den faktiske evnen til å produsere mere tjenester. Det virker ikke som om LVs eksisterende organisering eller den senere tids investeringer har bidratt positivt i så måte. Uten at organisasjonen dokumen-terer større evne til å drive lovlige og effektiv tjenes-teproduksjon enn det Klassekampen mfl. viser, sy-nes det lite hensiktsmessig å gi forvaltningsbedriften friere, privatiserte tøyler. Manglende respekt for lov-verket blir neppe fjernet ved å svekke folkevalgte or-ganers innsyn og kontroll.

Svar:

Luftfartsverket er, som andre statlige virksomheter, opptatt av at virksomheten skal kunne drives innenfor gjeldende lover og tariffavtaler. Både arbeidsmil-jømessige og budsjettmessige hensyn gjør det nød-vendig å arbeide aktivt for å få ned overtidsbruken. Tallene for 1996 viste en nedgang på over 11% i for-hold til 1995-tallene, og antall utbetalte overtidsti-mer i Luftfartsverket lå i 1996 godt under tilsvaren-de tall for 1994.

Det er riktig at noen få flygeledere i lufttrafikk-tje-nesten er blitt kompensert med overtidsbetaling for et antall timer som er i den størrelsesorden represen-tanten antyder. Dette har skjedd i 1996 i forbindelse med spesialoppgaver knyttet til at man tok i bruk den nye kontrollsentralen i Røyken samtidig som den eksisterende kontrollsentralen måtte holdes i operativ drift av hensyn til brukerne, samt forhold knyttet til planlegging av ny hovedflyplass. Belast-ningen har vært basert på frivillighet.

Jeg er forøvrig også kjent med at Klassekampen hadde en artikkel den 12. april 1997 hvor det bl.a. hevdes at flygelederne ved Oslo Kontrollsentral, i tillegg til de overtidstimer som representanten nev-ner, pålegges et ukjent antall overtidstimer under mi-litærøvelser. Det hevdes at disse overtidstallene hol-des hemmelig. Jeg vil derfor benytte anledningen til å opplyse om at det ved Oslo Kontrollsentral ble brukt 108 timer overtid fordelt på ca. 50 flygeledere i forbindelse med forberedelse og avvikling av mili-tære øvelser. Dette tallet er ikke hemmelig, men er ikke registrert som overtid i henhold til arbeidsmil-jøloven, fordi denne typen arbeid, i følge Kommu-nal- og arbeidsdepartementet, er unntatt fra arbeids-miljølovens arbeidstidsbestemmelser og derfor ikke skal medregnes i den overtiden det arbeides utenfor øvingsvirksomheten.

Departementet forventer at Norsk Flygelederfore-ning og Luftfartsverket vil legge maksimal vekt på å nyttiggjøre seg de instrumenter som ligger i den tar-riffavtalen som ble inngått for ett år siden, slik at en når målet om økt effektivitet, fleksibilitet, produkti-vitetsøkning og sterkt økt takt i utdanning av nye flygeledere. Måloppnåelse på disse punktene vil medføre reduksjon av overtidsbruken, slik represen-tanten er opptatt av.

Spørsmål nr. 108.

Innlevert 14. april 1997 fra stortingsrepresentant Erik Solheim.

Besvart 17. april 1997 av utenriksminister Bjørn Tore Godal.

Spørsmål:

«To katolske nonner, som i dag sitter i «kirkeasyl» i Belgia, mistenkes for å vært aktive deltakere i folke-mordet i Rwanda. Flere menneskerettighetsorgani-sasjoner krever nå at nonnene må utleveres slik at de kan stilles til ansvar for sine handlinger. Vil Norge legge press på Belgia og Vatikanet for at nonnene utleveres?»

Svar:

Så vidt vites har ikke FNs Rwanda-domstol med sete i Arusha (Tanzania) tatt ut tiltale eller gått til noe annet straffeprosessuelt skritt mot de to nonnene. I den grad det skulle foreligge indisier eller bevis som kan underbygge påstander om at de var implisert i folke-

mordet i Rwanda, bør selvsagt domstolen få seg forelagt og ta stilling til disse. Skal det deretter utøves press på stater for å arrestere og utlevere mistenkte, bør dette skje etter initiativ fra domstolen og fremmes gjennom multilaterale kanaler, i første rekke FNs sikkerhetsråd som opprettet domstolen ved bindende vedtak.

Jeg går ut fra at representanten Solheim ikke sikter til utlevering av de to nonnene til Rwandas nasjo-nale myndigheter. Det anvendes dødsstraff i Rwanda, og det kan fremdeles stilles spørsmål ved om gjenoppbyggingen av landets justisvesen er kommet langt nok til å sikre en forsvarlig rettergang. Derfor anser jeg det inntil videre for utelukket at man fra norsk side legger press på noe land med henblikk på utlevering til Rwanda.

Spørsmål nr. 109.

Innlevert 9. april 1997 fra stortingsrepresentant Erik Solheim.

Besvart 14. april 1997 av utenriksminister Bjørn Tore Godal.

Spørsmål:

«UDs pressetalsmann Ingvar Havnen uttaler til klas-sekampen 9. april 1997 at den israelske nybyggingen i det okkuperte Jerusalem ikke er i strid med folke-retten. Havnen sier videre at «rettslige virkemidler gjennom folkeretten ikke er veien å gå for å finne en løsning». Hva er det juridiske grunnlag for Utenriks-departementets holdning om at den israelske nybyg-gingen ikke er i strid med folkeretten og mener Utenriksministeren at Sikkerhetsrådets resolusjon 242 ikke skal tas hensyn til?»

Svar:

Utenriksdepartementets pressetalsmann har i et inn-legg i Klassekampen 11. ds. gjort nærmere rede for at avisens oppslag 9. ds. ikke var dekkende for hans uttalelser om den israelske nybyggingen i Øst-Jeru-salem og forholdet til folkeretten.

Sikkerhetsrådets resolusjoner 242 og 338 ligger til grunn for forhandlingene mellom partene i fredspro-essen. Både invitasjonsbrevet til Madridkonferan-sen av 1991 og Oslo-avtalene av 1993 og 1995 slår dette fast. Dette har selvsagt også vært utgangspunk-tet i det norske engasjementet i fredsprosessen.

Selv om opprettelse av nye bosettinger verken er eksplisitt forbudt eller tillatt i Oslo-avtalene, er det vår oppfatning at de er i strid med avtalenes ånd. Dette har vi gitt uttrykk for gjentatte ganger. Regje-ringen har støttet FNs resolusjoner som fordømmer israelsk bosetting i disse områdene, seinest General-forsamlingens resolusjon av 13. mars i år.

Det er nå opp til partene å gjennomføre både ånd og bokstav i de inngåtte avtaler med sikte på en om-fattende sluttstatusavtale. Fra Regjeringens side vil vi fortsette vår aktive innsats mot dette mål.

Spørsmål nr. 110.

Innlevert 9. april 1997 fra stortingsrepresentant Per-Kristian Foss.

Besvart 21. april 1997 av planleggings- og samordningsminister Bendik Rugaas.

Spørsmål:

«Hva er status for regjeringens salg av statlige eiendommer på Fornebu, - økonomisk, arealmessig og kontraktsmessig, og hvordan samarbeider departementet og statlige myndigheter med Bærum Kommune som reguleringsmyndighet og Oslo Kommune som grunneier?»

Begrunnelse:

Jeg viser til avisomtale av eiendomssalg fra Staten til Telenor og ulike private investormiljøer. Hva slags kontrakter er inngått og hvilket arealmessig og økonomisk omfang har disse. Gir disse kontraktene Staten forpliktelser ut over den rene salgskontrakt, - f.eks. gjennom opsjoner, makeskifter, infrastruktur el.lign.

Fornebu-området vil etter nedleggelsen av flyplassen være det største og mest attraktive bynære området for bl.a. næringsutvikling. Prisnivået for slike områder er naturlig nok høyere enn gjennomsnittet. På hvilken måte har kontraktene prisfastsettelse skjedd, - m.a.o. har salg skjedd gjennom åpenhet og konkurranse.

Svar:

Statsbygg har fremforhandlet utkast til avtale om salg av statlige eiendommer på Fornebu med to interessenter, hvorav Telenor er den ene. I avtaleutkastene er det tatt forbehold om overordnede myndigheters godkjenning. I forbindelse med statsbudsjettet for 1997 har Stortinget vedtatt å gi fullmakt til Plan-

leggings- og samordningsdepartementet (PSD) til å foreta avhending av statens eiendommer på Fornebu for inntil 500 mill. kroner. Avtaleutkastene er for tiden til vurdering i departementet.

Siden 1994 har en planfaglig samordningsgruppe med representanter fra Bærum kommune, Oslo kommune og Statsbygg, under ledelse av Bærum kommune, vært i funksjon. Gruppen har gjennomsnittlig møtt hver 14. dag. Høsten -96 ble det etablert en overordnet koordineringsgruppe for plansaker mellom de samme parter på rådmannsnivå for kommunene og administrerende direktørs nivå i Statsbygg. PSD har i den senere tid hatt en skriftlig og muntlig dialog med Bærum kommune, der departementet har bedt kommunen om enkelte endringer i vedtak om kommunedelplan 1 for Fornebu. I den forbindelse har Bærum kommune foreslått å opprette en felles samarbeidsgruppe for den videre utviklingen av Fornebu på plan-/reguleringssiden. PSD stiller seg i utgangspunktet positiv til dette, og vil forholdsvis raskt meddele kommunen departementets syn på et slikt samarbeid.

I forholdet til Oslo kommune har departementet tidligere etter lengre forhandlinger fremmet konkrete tilbud om kjøp av kommunens grunn på Fornebu, men fått avslag. Oslo kommune og Statsbygg står som felles tiltakshavere for konsekvensutredningen etter plan- og bygningsloven om Fornebu. I tillegg har begge parter, som nevnt over, i lang tid medvirket i et planfaglig samarbeid med Bærum kommune. Det har utover dette ikke vært samarbeid eller formell kontakt mellom Oslo kommune og departementet om etterbruk av Fornebu.

Spørsmål nr. 111.

Innlevert 11. april 1997 fra stortingsrepresentant Erling Folkvord.

Besvart 23. april 1997 av justisminister Gerd-Liv Valla.

Spørsmål:

«Mange enkeltpersoner blir utsatt for feilaktig eller uverdlig behandling fra offentlige myndigheters side. Dagbladet beskrev 4. januar 1997 et tilfelle der en kvinne mistet sitt hjem p.g.a. saksbehandlers vanskjøtting av saken. En annen type saksforhold er beskrevet i «*Rapport nr. 1 fra det skjulte Norge*» som er utarbeidet av Sam O. Kjenne. Årsaken er ofte at den som utøver offentlig myndighet, neglisjerer motpartens saksframstilling og overser enkeltpersonens rettigheter, gjeldende saksbehandlingsregler eller sakkyndige uttalelser. I sum fører dette til feilavgjørelser som er ødeleggende for de som rammes.

Hva vil statsministeren foreta seg for å hindre slike overgrep som ofte begynner med feilaktige avgjørelser på lavt nivå innen offentlig administrasjon og i offentlige etater?»

Begrunnelse:

Ulike avis- og TV-redaksjoners forskjellige «Vi hjelper deg»-spalter får svært mange veldokumenterte henvendelser som aldri blir offentlig omtalt. RVs stortingsgruppe får også mange henvendelser fra enkeltmennesker som er havnet i et helt urimelig uføre fordi de som utøver offentlig myndighet ikke har lagt vekt på hele sakskomplekset i den første fasen av en sak, eller fordi de ikke har vært villige til å ta hensyn til nye opplysninger som har kommet til underveis. Ofte blir det også slik at når en instans på nokså lavt nivå har tatt et standpunkt, da er det svært vanskelig for overordnede organer å endre dette. Mange etats- og administrasjonsmiljøer har et innbygd sneversyn og en «lojalitet» som gjør at formelle ankemuligheter har lite reelt innhold. Grunnleggende sett handler dette om det ideologiske menneskesyn som preger de som er myndighetsutøvere. Er de innstilt på å være befolkningens tjenere og ivaretakere av de rettighetene som de små i samfunnet har, eller har de etterhvert tilegnet seg en holdning der de som er små blir betraktet som brysomme problemer, istedetfor som personer med rettigheter.

Slik negativ praksis og slike negative holdninger kan ikke utryddes ved å utvide det offentlige byråkratiet eller opprette stadig nye ombudsordninger av en eller annen variant. Det som trengs er bl.a. at eksempler som forteller hva som var gjort feil og hvordan det skal gjøres riktig, blir trukket fram på en synlig og hørbar måte. Det kan skje hvis en uavhengig instans får anledning til å overprøve det som

hevdes å være feilaktige avgjørelser i en etat/administrasjon før saken går videre til etatens/administrasjonens vanlige klageinstanser. Skal dette ha noen mening, må det skje på en ubyråkratisk måte, og formålet må være å rette opp feil i saksbehandlingen før feilen er «sementert» ved at det har gått prestisje i saken.

En metode for å prøve ut dette, kan være å opprette en uavhengig og nøytral etterprøvingsinstans som har nødvendig juridisk kompetanse og har anledning til å skaffe seg erfaring/kompetanse fra berørte saksfelt, og så la denne instansen få myndighet til å etterprøve påklagde avgjørelser og anbefale at den første instansen omgjør et feilaktig vedtak før saken går videre til etatens egne klageorganer. Dette betyr ikke å oppheve noen av de organer som har ordinær klagebehandling, men det kan tenkes at en slik ordning fører til at flere saker blir løst raskt og på lavt nivå, uten tids- og ressurskrevende klagebehandling, og uten at det offentlige senere påføres store erstatningsomkostninger. (Jfr. f.eks. Liland-saken). Det er en forutsetning at denne etterprøvingsinstansen skal ha kort saksbehandlingstid. Det vil bety at det er visse typer større sakskomplekser den ikke kan ta opp. Men i forholdsvis enkle saker som handler om byråkratiets mer hverdagslige overkjøring av enkeltmennesket, kan dette være en hensiktsmessig ordning.

For å vinne erfaring, kan en slik ordning iverksettes for en eller noen etater/administrasjoner. Er statsministeren villig til å prøve ut en såpass utradisjonell metode for å redusere antallet tilfeller der den lille kvinne og mann blir overkjørt av offentlig byråkrati?

Svar:

Det er svært viktig at saker som angår enkeltpersoner blir korrekt behandlet i forvaltningen. Like viktig er det at de som oppsøker offentlige kontorer blir behandlet med respekt.

Hvilke tiltak som er best egnet til sikre å en korrekt og hensynsfull saksbehandling i den offentlige forvaltning, vil til en viss grad variere fra sektor til sektor. Utgangspunktet for alle forvaltningsorganers saksbehandling er imidlertid felles, idet samtlige offentlige organer plikter etterleve forvaltningslovens grunnleggende regler om behandlingsmåten i forvaltningssaker. For sikre at forvaltningslovens regler blir fulgt, må vi legge stor vekt på å rekruttere kompetente saksbehandlere til den offentlige forvaltning,

og vi må sørge for at disse får tilstrekkelig intern opplæring og veiledning. Forvaltningens etatsledere har et klart ansvar for å organisere en hensiktsmessig saksbehandling, og for å kontrollere at den gjennomføres på en forsvarlig måte.

Forvaltningsloven gir klagerett til overordnet forvaltningsorgan når det gjelder enkeltvedtak. Klageorganene skal i utgangspunktet vurdere både om saksbehandlingen i førsteinstansen har vært tilfredsstillende, og om den avgjørelsen som er fattet er riktig. Det tilligger også Sivilombudsmannen og de øvrige ombudene å føre kontroll med forvaltningens saksbehandling. En sak kan videre bringes inn for domstolene.

Det vil alltid være rom for å bedre kvaliteten på forvaltningens saksbehandling. Hvilke tiltak som til enhver tid er hensiktsmessige i denne sammenheng,

må vurderes i forhold til det enkelte saksområde og den enkelte virksomhet.

I sin nærmere begrunnelse foreslår representanten Folkvord konkret å opprette en uavhengig og nøytral etterprøvingsinstans til å etterprøve påklagede avgjørelser i en eller flere etater/administrasjoner og anbefale at førsteinstansen omgjør et feilaktig vedtak før saken går videre til etatens ordinære klageorganer.

Forslaget reiser en rekke praktiske og juridiske spørsmål og jeg er sterkt i tvil om et slikt tiltak vil være det best egnede for forbedre saksbehandlingen i den offentlige forvaltningen. Den løpende opplæringsvirksomheten i offentlig sektor har for øvrig som et av sine formål å sikre bevisstgjøring i forhold til de viktige spørsmål knyttet til enkeltmenneskets rettssikkerhet.

Spørsmål nr. 112.

Innlevert 17. april 1997 fra stortingsrepresentant Magnar Sortåslokken.

Besvart 24. april 1997 av helseminister Gudmund Hernes.

Spørsmål:

«Forsikringsselskapet Storebrand ønsker nå å gå ut å tilby en forsikring som skal dekke utgiftene i forbindelse med operasjoner ved private klinikker/sykehus i Norge og utlandet. Dette vil kunne svekke Folkestrygden og åpne for enda større innslag av private løsninger. Hva kan helseministeren gjøre for å stoppe en slik utvikling?»

Svar:

Privat forsikring har i en årrekke eksistert ved siden av dekning over offentlige budsjetter når det gjelder dekning av sykehjelp under utenlandsopphold. Det er vanlig at turister tegner reiseforsikring, som fungerer som et supplement eller alternativ til folketrygdens ytelser. I det store og hele har denne typen forsikring virket hensiktsmessig. Offentlig og privat forsikring eksisterer også side om side når det gjelder pensjoner.

Forsikringsselskapers adgang til å etablere et slikt forsikringstilbud reguleres av lov av 10. juni 1988 nr. 39 om forsikringsvirksomhet og øvrig regelverk på forsikringsområdet. Det er Finansdepartementet som forvalter forsikringsloven.

Regjeringens mål er å sikre hele befolkningen, uavhengig av alder, kjønn og bosted, god tilgang på helse- og omsorgstjenester av god kvalitet i en offentlig styrt helse- og omsorgssektor. Sykdommers alvorlighetsgrad skal være avgjørende ved prioritering av tilbud.

Knapphet på helsepersonell skaper idag utilfredsstillende tilgjengelighet til offentlige helsetjenester, med uakseptabelt lange ventetider for mange pasienter. Denne situasjonen gjør det nødvendig med tiltak for å kanalisere bruken av helsepersonells kompetanse inn mot prioriterte pasientgrupper. Jeg viser i denne sammenheng blant annet til Ot.pr. nr. 47, (1996-97). (Avvikling av refusjoner til helsepersonell uten driftsavtale - oppretting av flere driftsavtaler for privatpraktiserende helsepersonell).

Sykehuslovens § 3 gir departementet mulighet til å kontrollere omfanget av opprettelse av nye private sykehus eller utvidelse av eksisterende sykehus i Norge. Fremvekst av nye private sykehus i Norge med sikte på å legge grunnlag for utvikling av private helseforsikringstilbud vil vanskeliggjøre arbeidet med å oppfylle det offentlige helsevesens forpliktelser overfor hele befolkningen. Jeg vil legge til grunn en restriktiv praksis i forhold til søknader om etablering eller utvidelse av sykehusstilbud som ikke inngår i offentlige helseplaner.

